

Nr 73.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1925 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för sergeanten vid Livgardet till häst G. P. E. Andéhn från viss ersättningsskyldighet.

(1:a avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 13 mars 1925 dagtecknad proposition (nr 171), vilken för förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att sergeanten vid Livgardet till häst G. P. E. Andéhn må befrias från honom jämlikt högsta domstolens utslag den 18 december 1923 åliggande skyldighet att till kronan utgiva ersättning för uppkommen brist i av honom omhänderhaft förråd av hö med 11,700 kronor 34 öre, samt att omförmälda belopp må ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Gällande bestämmelser angående rätt för uppbördsmän vid kronans magasin att åtnjuta avskrivning för avgång i omhänderhavd uppbörd återfinnas i ett av Kungl. Maj:t den 11 augusti 1812 utfärdat reglemente. Enligt dessa bestämmelser må avskrivning ske för oriad havre med 3 procent, för hö med 6 procent och för halm med 4 procent å den från vederbörligt magasin utlevererade kvantiteten. Avskrivningsprocenten är beräknad för »all den minskning, som uppbörden tillskyndas genom mätning, vägning, minuteri, intorkning, laccage, råttfrat, grusning, damning, spillning och hantering m. m.». Utöver sålunda medgiven avskrivning äger vid uppbördsmanombyte den avgående uppbördsmannen att jämväl åtnjuta halv avskrivning enligt nyss angiven procentberäkning å den honom fråninventerade behållningen i magasinet.

Sergeanten vid Livgardet till häst G. P. E. Andéhn tjänstgjorde under tiden den 1 augusti 1920—den 1 november 1922 såsom uppbördsman för regementets furageförråd. Vid en i anledning av Andéhns frånträdande av uppbördsmanabefattningen den 3 och den 4 november 1922 verkställd inventering av regementets furagemagasin och foderkammare befanns brist föreligga i därstädes förvarade förråd av havre, hö och halm.

Bristen antecknades i protokollet över inventeringen utgöra, utöver vad som enligt gällande föreskrifter finge avskrivas, 1,137 kg. havre till ett värde av 141 kronor 44 öre, 193,531.5 kg. hö till ett värde av 14,418 kronor 10 öre och 4,239.5 kg. halm till ett värde av 167 kronor 46 öre.

Hos Livgardets till häst krigsrätt yrkade vederbörande krigsfiskal åläggande för Andéhn att i egenskap av uppbördsman ersätta kronan bristen med förut angivna belopp, tillhoppa 14,727 kronor.

I utslag den 13 februari 1923 ogillade krigsrätten den mot Andéhn förda ersättningstalan under motivering, att det på grund av vad i målet förekommit icke blivit styrkt, att hela den föreliggande bristen i höförrådet uppkommit under den tid, Andéhn varit furageuppbördsman, samt att det icke heller mot den av Andéhn förebragta utredningen kunde anses utrett, att vare sig den brist i höförrådet, som kunde hava uppkommit under berörda tid, eller bristen i förråden av havre och halm tillkommit under sådana förhållanden, att Andéhn vore ansvarig därför.

Krigshovrätten, varest såväl krigsfiskalen som arméförvaltningens ombudsman anfört besvär över krigsrättens utslag, har genom utslag den 6 juni 1923 på anförda skäl dels fastställt krigsrättens utslag, i vad anginge yrkad ersättningsskyldighet för Andéhn för uppkommen brist i förråden av halm och hö, dels ock förpliktat Andéhn att för den till 1,137 kg. uppgående bristen å havre till kronan utgiva ersättning med 141 kronor 44 öre.

Arméförvaltningens ombudsman fullföljde talan över krigshovrättens utslag. Då emellertid, såsom inledningsvis angivits, den avgående uppbörds mannen vore berättigad att jämväl tillgodoräkna sig halv avskrivning på den honom fråninventerade behållningen, yrkades nu från kronans sida den ändring i krigshovrättens utslag, att Andéhn måtte åläggas ersätta kronan 714 kg. havre med 88 kronor 82 öre, 193,051 kg. hö med 14,382 kronor 30 öre samt 4,009 kg. halm med 158 kronor 36 öre, eller tillhoppa 14,629 kronor 48 öre.

Andéhn själv anförde däremot icke besvär över krigshovrättens utslag.

Genom utslag den 18 december 1923 har högsta domstolen fastställt krigshovrättens utslag beträffande yrkandet om ersättning för bristen i halmförrådet. Med avseende å bristen i höförrådet fann högsta domstolen, jämlikt gällande bestämmelser, Andéhn pliktig utgiva ersättning för denna brist med enligt av högsta domstolen tillämpad beräkningsgrund 11,700 kronor 34 öre. Vidkommande bristen i havreförrådet ålades Andéhn att till kronan utgiva ersättning härför med det från kronans sida senast fordrade beloppet eller 88 kronor 82 öre.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har nu Andéhn anhållit att bliva befriad från att utgiva de utdömda ersättningsbeloppen, tillhoppa 11,789 kronor 16 öre. Till stöd för ansökningen har Andéhn anfört, dels att bestämmelserna i 1812 års reglemente med hänsyn till nuvarande och

särskilt under kristiden rådande lagringsförhållanden vore otidsenliga och föråldrade, dels ock att han, som hade hustru och två minderåriga barn att försörja, saknade medel till erläggande av ifrågavarande ersättningsbelopp.

I utlåtande den 26 februari 1925 har statskontoret framhållit, att ämbetsverket med hänsyn därtill, att Andéhn icke överklagat krigshovrättens utslag, varigenom han förpliktats att ersätta kronan bristen i havreförrådet, och då tillräckliga skäl i övrigt icke syntes föreligga för eftergivande av detta fordringsanspråk — vilket med kronans medgivande och enligt högsta domstolens utslag nedsatts till 88 kronor 82 öre — funne sig böra avstyrka ansökningen i denna del. Vad åter anginge bristen i höförrådet, vilken det jämlikt högsta domstolens utslag ålåg Andéhn att ersätta kronan med icke mindre än 11,700 kronor 34 öre, syntes det statskontoret, att flera omständigheter talade till förmån för ansökningen. Vid den inventering, som ägt rum vid Andéhns tillträde av uppbördsmanabefattningen, hade icke skett någon uppvägning av höförrådet, och torde någon sådan bland annat till följd av ineliggande lagers storlek icke utan stora olägenheter för regementet hava kunnat verkställas. Visserligen hade, på grund av att förrådet då allenast uppskattats, det samma i högsta domstolens utslag beräknats vara 10 procent lägre än enligt inventeringsprotokollet, men det syntes icke vara uteslutet, att förrådet i verkligheten varit ännu mindre. I intyg från sakkunniga, som i målet företetts, hade hävdats, att lagringsförlusten å hö borde beräknas väsentligt högre än den enligt förutnämnda reglemente den 11 augusti 1812 medgivna. Av vad vid förhören upplysts syntes även framgå, att icke obetydliga kvantiteter i och för förbättrande av hästarnas utfodring tillgripits av fodermarskarna vid regementet. Över huvud taget syntes förhållandena under ifrågavarande, under krisåren infallande period skäligen böra betinga ett visst hänsynstagande vid bedömande av uppbördsmannens ställning. Varken krigsrätten eller krigshovrätten hade heller ansett sig kunna ålägga Andéhn någon ersättningsskyldighet för bristen i höförrådet, och skiljaktigheten i det slut, vartill krigshovrätten och högsta domstolen kommit, berodde i huvudsak på att den förra velat medgiva en såsom skälig ansedd avskrivning av 15 procent å förbrukade kvantiteter, under det att den senare vid sitt avgörande utgått från den i reglementet den 11 augusti 1812 bestämda avskrivningen, eller allenast 6 procent. På grund av det anförda ansåge sig statskontoret böra tillstyrka, att kronan av billighetsskäl efterskänkte sitt fordringsanspråk mot Andéhn på grund av bristen i höförrådet samt att alltså framställning måtte göras till riksdagen om medgivande härtill ävensom till ersättningsbeloppets avskrivning i räkenskapen.

I likhet med statskontoret har departementschefen ansett tillräcklig anledning icke föreligga för vidtagande av åtgärd i syfte att befria Andéhn från att utgiva ådömd ersättningsskyldighet för bristen i havreförrådet,

varemot billigheten syntes kräva, att kronans fordran hos Andéhn för bristen i höförrådet efterskänktes.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förvarande förslag, får hemställa,

att riksdagen må medgiva, att sergeanten vid Livgardet till häst G. P. E. Andéhn må befrias från honom jämlikt högsta domstolens utslag den 18 december 1923 åliggande skyldighet att till kronan utgiva ersättning för uppkommen brist i av honom omhänderhaft förråd av hö med 11,700 kronor 34 öre, samt att omförmälda belopp må ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

Stockholm den 5 maj 1925.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 71.
